

Güncellenen Tüberküloz Rehberi Tanıda Yeni Testlere Yer Verilmesini Öneriyor¹

¹ Lewinsohn DM, Leonard MK, LoBue PA, Cohn DL, Daley CL, Desmond E, Keane J, Lewinsohn DA, Loeffler AM, Mazurek GH, O'Brien RJ, Pai M, Richeldi L, Salfinger M, Shinnick TM, Sterling TR, Warshauer DM, Woods GL. Official American Thoracic Society/Infectious Diseases Society of America/Centers for Disease Control and Prevention Clinical Practice Guidelines: Diagnosis of Tuberculosis in Adults and Children. Clin Infect Dis. 2016 Dec 8.

Nevin Hatipoğlu

Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Ünitesi, İstanbul, Türkiye

Amerikan Toraks Cemiyeti (ATS), Amerika Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (IDSA) ve Amerika Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (CDC) kuruluşlarının ortak bildirisini olarak 8 Aralık 2016 tarihinde yayınlanan erişkin ve çocukta tüberküloz güncellenmiş tanı rehberi önerilerine göre, hekimler aktif ve latent tüberküloz riski taşıyan hastalarda tedavi kararı öncesinde incelemede mümkün olduğunca daha yeni olan laboratuvar testlerini kullanmalıdır. Rehber başlıca, yüksek gelir düzeyi olan ve tüberküloz insidansı düşük ülkelerde akılcı tedavi kararları alınabilmesi için bir temel oluşturmak üzere geliştirilmiştir.

Bu rehberin, enfeksiyon riski taşıyan latent tüberkülozlu hastalarla tüberkülozun yakınma ve bulguları mevcut olan hastalar için geliştirilmiş bir yaklaşım sunduğu belirtilmektedir. Latent tüberküloz enfeksiyonu (LTBE) ile akciğer ve akciğer dışı tüberküloz tanısında 23 kanıt dayalı öneriden oluşan bu rehber, 17 yıl önce yayınlanmış eskisinin interferon gama salınım testleri (IGRA) ve moleküler bazlı yöntemler gibi testleri kullanarak yenilenmesiyle oluşturulmuştur.

Latent tüberküloz enfeksiyonu olan kişilere gerekli araştırmalar yapılarak profilaksi ya da tüberküloz hastalığı için tedavi gerekliliği ortaya konulmalıdır. Yüksek tüberküloz endemik bölgelerden gelen göçmenler, hapisane gibi yüksek riskli bölgelerde bulunanlar, tüberküloz laboratuvarı çalışanları ve ev içinde ya da yakın çevresinde aktif hastalığı olan kişilere maruz kalanlar yüksek riskli kişiler olarak bilinmektedir.

Yeni rehberde göre, beş yaş ve üstünde olan, düşük ya da orta derecede hastalık ilerleme riski taşıyan LTBE'li kişilere ve önceden Bacille Calmette-Guerin (BCG) aşısı yapılanlara tüberkülin deri testi (TDT) yerine IGRA testlerini yapılması önerilmektedir. IGRA testleri için hastanın sağlık kuruluşuna bir kez gelmesi yeterlidir; ayrıca özgüllük ve duyarlılıkları BCG aşılarında TDT'ye göre çok daha yüksektir. Diğer yandan, IGRA testlerinin maliyetinin yüksek olması, kan alınmasını gerektirmesi ve BCG yapılmamışlarda TDT'ye üstün olmaması gibi olumsuz özellikleri vardır. Yazarlar da, özellikler IGRA testlerinin ulaşılamadığı, pahalı veya külfetli olduğu yerlerde TDT'yi kabul edilebilir bir alternatif yöntem olduğunu ifade etmektedirler.

Beş yaş altı çocuklarda LTBE taramasında ise IGRA yerine TDT yapılması önerilmektedir.

Rehber enfeksiyon ve hastalık riskinin düşük olduğu durumlarda, izoniazid profilaksisinin istenmeyen sonuçlarının ilacın olası yararından daha fazla olması nedeniyle tanılarda yapılmasını önermemektedir. Buna rağmen, okula giriş, işe kabul gibi durumlarda yapılan incelemelerde yalancı pozitiflik sık görülmekte; sonuçta gereksiz tedavi kararları verilmekte ve hepatotoksisite gibi istenmeyen etkiler gelişebilmektedir. Enfeksiyon riskinin düşük olduğu bireylere TDT ve IGRA testlerinin her ikisinin de yapılması ve her ikisinin de pozitif olduğu durumlarda kişinin tüberkülozla enfekte olduğunu kabul edilmesi önerilmektedir.

Eğer kişide tanı testi pozitif ise fakat akciğer grafisi normalse, rehberler hekimin latent enfeksiyon tanısı ile hastalığın ilerlememesi için izoniazid koruma tedavisi vermesini önermektedir. Koruma tedavisi verilmediği takdirde bir kişinin latent tüberkülozu ömrü boyunca %4-6 oranında aktif hastalığa dönüşecektir.

Yazışma Adresi / Correspondence Address:

Nevin Hatipoğlu

Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Ünitesi, İstanbul-Türkiye

E-mail: naydin9@mynet.com

©Telif Hakkı 2017

Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Derneği -Makale metnine www.cocukenfeksiyon.org web sayfasından ulaşılabilir.

©Copyright 2017 by Pediatric Infectious Diseases Society -Available online at www.cocukenfeksiyon.org

Öte yandan özellikle insan immünyetmezlik virüsü (HIV) pozitifliği olan ya da yakınında aktif tüberkülozlu bulunan ve aktif tüberküloz yakınmaları olan kişilerin de balgamda yayma, kültür ve nükleik asit amplifikasyon tetkiklerini yaptırma- ları gerektiği vurgulanmaktadır.

Tüberküloz tüm dünyada önde gelen hastalık ve ölüm nedenleri arasındadır: Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 2014 yılında 8.6 milyon yeni tanı olgu ve 1.5 milyona yakın mortalite bildirilmiştir. İlaça dirençli tüberküloz da önemli bir meseledir ve ne yazık ki son 20 yıl içinde giderek artmaktadır. Birden çok ilaç dirençli tüberkülozlu hasta sayısının 127 ülkede 500.000 olgu olduğu; aşırı ilaca dirençli tüberkülozlu ise 105 ülkeden bildirilmiş olduğu basında yer alan haberler arasındadır.

IGRA ve TDT enfeksiyonu saptayabilmekte ancak aktif ve latent tüberkülozu ayırt edememektedir. Bu yüzden de latent

enfeksiyon tedavisi başlanmadan önce mutlaka aktif hastalık olasılığı dışlanmalıdır ki bu da sürekli devam eden yüksek ateş, gece terlemesi ve öksürük gibi yakınmaları olan kişilerde akciğer filmi ve balgam incelemesiyle yapılmalıdır.

Tüberküloz için hızlı tanı testlerinin duyarlılığı %70-90 civarındadır ve çocukluk çağıının özelliği olan akciğer tüberkülozunu yakalayamayabilir. İlaç direnci saptayabilen testlerde olduğu gibi, nispeten pahalı oldukları için yüksek oranda görülen ve kısıtlı kaynağa sahip bölgelerde uygulanması zordur. Esas ihtiyaç duyulan basit, ucuz ve hızlı sonuçlanan ve doğruluk payı yüksek testlerdir.

Yazarlara göre, daha gelişmiş tüberküloz tanı testlerinin riskli hastalarda yapılması, tüberkülozun kontrol ve eliminasyonunun gerçekleşmesinde önemli yere sahip durumdadır.